

EN KIRKENS LIVSFUNKSJON – MISJONSSYN OG MISJONSPRAKSIS

av

HANS BUVARP

Den situasjon på det kirkelige område her hjemme som mest karakteristisk gir seg til kjenne i en anstrengt og nervøs kristelig organisasjonsvirksomhet på bakgrunn av en svekket menighetsbevissthet, var noe av det som gjorde sterkest inntrykk på meg da jeg i 1948 — etter 10—11 års fravær — kom hjem til Norge.

At denne situasjon ble en overraskelse, kan kanskje delvis tilskrives den omstendighet at tidsavstanden hadde forledet meg til å idealisere forholdene her hjemme slik at forventningene om den virkelighet jeg skulle møte her, var altfor store. Delvis kan det ha sin forklaring i at mitt kjennskap til forholdene her hjemme før reisen til Frankrike i 1937 var preget av ungdommelig optimisme, mens årene som lå mellom, hadde gitt meg en del erfaringer, som blant annet tjente til å modne evnen til nøktern vurdering. Dessuten, og det er kanskje av størst viktighet, hadde opplevelsen av menighetslivet på misjonsmarken gitt meg et visst sammenligningsgrunnlag.

Etter 5½ års opphold i hjemlandet og med et mer intimt kjennskap til forholdene, må jeg bekjenne at mitt første inntrykk etter hjemkomsten er blitt stadig mer utdypet med årene. Om situasjonen i virkeligheten har forverret seg siden midten av 30-årene, kan jeg ikke dømme objektivt om. Det vesentligste for meg i denne sammenheng er at jeg gjennom en langvarig isolasjon fra hjemlandet er blitt oppmerksom på et problem, hvis eksistens en vanskelig kan unnlate å betrakte som uttrykk for en nødssituasjon som i like høy grad angår kirke som misjon.

En kan fristes til å la det bero med en resignert skuffelse når en tar i betraktning det forhold at det alltid er forbundet med en viss risiko å komme med positiv kritikk, — positiv i den forstand at den ønsker å belyse situasjonen. Jeg har imid-

lertid funnet å måtte reflektere over problemet, og lar mine refleksjoner gå videre til velvillig overveielse i form av følgende 3 artikler under temaet «En kirkens livsfunksjon»: 1. Misjonssyn og misjonspraksis, 2. Misjon og datterkirke og 3. Misjon og moderkirke.

Disse artikler, som for øvrig vil beskjeftige seg med en begrenset men sentral sektor innenfor det problemkompleks som her innledningsvis blir antydnet, vil således være med å fremheve et hovedsynspunkt som, etter min mening, bør bli langt mer dominerende enn hittil i all virksomhet for misjonen her hjemme. Er det nemlig så at misjonen er en kirkens livsfunksjon, — og noe annet kan den ikke være, forutsatt at det er tale om kristen misjon, — kan ikke denne grunnleggende kjensgjerning stilles i skyggen av andre hensyn uten at det får skjebnesvangre følger både for misjon og kirke. Tas ikke denne kjensgjerning alvorlig i den forstand at den blir et hovedsynspunkt som må tjene som korrektiv for hele opplegget av vår misjonsgjerning, vil selve grunnlaget for misjonens eksistens — en avklaret menighetsbevissthet — fortsatt undergraves, — en ødeleggelse hvis fremgang vil akselerere i samsvar med den dyktighet som anvendes på den organisasjonsmessige spesialisering i hjemmearbeidet og den intensitet som legges for dagen i misjonsappellen. En forsert aktivitet, som ikke tar hensyn til de grunnleggende forutsetninger som utgjør den åndelige basis for dens oppdrag, må ende i et kaotisk ingenmannsland.

Misjonæren oppdager kirken.

Det er ingen grunn til å legge skjul på det forhold at mange av oss misjonærer måtte ut til misjonsmarken for personlig å erkjenne hvilken realitet kirken er. Det er derfor naturlig her å nærme seg problemet fra misjonsmarkens synspunkt, og ut fra dette synspunkt søke å forstå hva misjon egentlig er i forhold til kirken.

I ungdommelig entusiasme og med bevisstheten om et personlig kall til misjonærgjerningen meldte vi oss til vårt misjons-selskap og ble utsendt til den misjonsmark som selskapets ledelse

etter omhyggelig overveielse bestemte oss for, etter å ha fått en utdannelse som skulle svare til det yrke vi hadde valt. Hva vi gikk til i vår framtidige livsgjerning, mente vi å ha et visst kjennskap til. Vi hadde fått en forholdsvis grundig innføring i forholdene på misjonsmarken, og var utstyrt med misjonærinstruksen med de nødvendige kommentarer.

Men dypere enn all teoretisk og praktisk innføring som vi hadde fått for vår kallsgjerning, satt inntrykkene vi bar med oss fra det miljø som hadde fostret oss, et misjonsmiljø som hadde preget vårt livssyn og vår legning i langt større utstrekning enn vi selv var klar over. I aktiv og ungdommelig innsats i misjonens hjemmearbeid hadde vi levd oss inn i det vi den gang mente var det aktive menighetsliv, men som i virkeligheten var et kristelig forenings- og møteliv. De fleste av oss var således fremmede for det som i egentlig forstand kan kalles menighetsliv, inntil vi opplevde det på misjonsmarken.

Så sto vi da ansikt til ansikt med realitetene på misjonsmarken. Etter hvert som hverdagen seg inn over oss, begynte kampen for å etablere kontakt med den nye virkelighet som forelå der vi hadde fått vår oppgave å løse. I slitet med å bryte oss igjennom den mur av uhyrligheter av språklig og psykologisk art som skilte oss fra de mennesker vi var satt til å være hyrder for, gjennomløp vi atskillige ganger skalaen fra mismot til håp. Mange av de tradisjonelle oppfatninger vi hadde med oss hjemmefra, måtte vi etter hvert legge bort som ubrukelige, og vi fant at en stor del av de åndelige klisjéer fra «kanaans språk» i hjemlandet ikke kunne oversettes til misjonsmarkens språk. Vi ble omsider nøkterne både i synsmåter og språkbruk. Personlig ble jeg for alvor oppmerksom på dette forhold da vi etter frigjøringen i 1945 opplevde den store invasjon av unge misjonærer, og ekkoet fra hjemlandets misjonsmiljø nådde ut til oss, formidlet ved ungdommelig umiddelbarhet.

Når vi så etter årelang innsats i praktisk misjonsarbeid der ute måtte summere opp vår personlige betydning i tjenesten med temmelig negativt resultat, ble det nødvendig å holde fast ved de elementære og grunnleggende kjensgjerninger. For noen av

oss betydde dette en møysommelig vandring — gjennom et antall tapte illusjoner — på en veg som i større utstrekning enn vi var klar over, skulle vise seg å føre bort fra de tankebaner som er preget av forrige århundres åndsliv, der subjektivism og individualisme var blitt dominerende også på det kristelige område, — bort fra det miljø der den personlige erfaring — «opplevelsen» — har tiltrukket seg en slik oppmerksomhet at de momenter i den kristne tro som konstituerer kirken, er truet med å komme i miskreditt, — for så endelig å finne oss selv satt inn i en objektiv sammenheng. Denne objektive realitet heter kirken, — Jesu Kristi kirke, slik den er forstått i vårt bekjennelseskraft Augustana, art. VII, VIII og V.

Å ha nådd dit, betydde intet mindre enn en ny erkjennelse av virkeligheten. Selv om vi visstnok var i besittelse av dette grunnsyn allerede før utsendelsen, var det belastet med hele den forestillingsmasse som behersket det kristelige miljø i hjemlandet, og som i høy grad virket til å fordunkle synet på det objektive grunnlag som vår tjeneste hvilte på, slik at denne sto i fare for å bli et subjektivt anstaltmakeri. Å løsrive seg fra denne forestillingsmasse kunne bare foregå gjennom dyptgripende kriser av personlig karakter. Det konfesjonelle grunnlag for vårt oppdrag som vi slik hadde erkjent på en personlig måte, kom derfor til å virke som noe helt nytt.

At den enkeltes reaksjon på virkeligheten har vært forskjellig, og at synet hos den enkelte misjonær således er blitt sterkt individuelt preget også i dette stykke, skal innrømmes. Heller ikke har alle generasjoner vært privilegert med å se tingene satt i relieff slik som de senere års brytninger på det politiske og kulturelle område i den fargete verden har gitt anledning til. Forholdene har også ligget forskjellig an på de forskjellige misjonsmarker.

For oss som fikk oppleve utviklingen på Madagaskar under krigen og i de nærmest etterfølgende år, ble det naturlig å beskjefte seg med en vurdering av vårt oppdrag ut fra begrepet kirke, idet de forberedende forhandlinger som førte til opprettelsen av Synoden i 1950, kalte på en reorientering i de prin-

sipielle spørsmål som utgjør forutsetningene for dannelsen av et kirkesamfunn. Kanskje mer enn vi egentlig selv var klar over, ble vår tankegang og uttryksmåte preget av dette, noe som kom til uttrykk ved en anledning i 1946, da en eldre kollega som hadde vært hjemme i Norge under hele krigen og delvis var ukjent med den nye problemstilling der ute, repliserte en uttalelse fra min side med følgende bemerkning: «Mens vi som kommer hjemmefra, snakker om misjon, svarer dere her ute med å snakke om kirken. Hvorfor skal det hete kirke når jeg mener misjon?»

Men bortsett fra all individuell og prinsipiell forskjell som måtte gjøre seg gjeldende, kan det rent generelt sies at misjonæren til enhver tid ute på misjonsmarken må komme til å oppleve kirken i form av en innfødt nasjonalkirke som enten er under emning eller som allerede eksisterer som et fullt utbygd kirkesamfunn, en kirke som menneskelig talt er resultat av det misjonsarbeid som han selv utfører eller som han er kommet inn i. Hvor direkte han vil oppleve denne realitet, avhenger alt av arten av det misjonsarbeid han deltar i, der arbeidets åndelige kvalitet står i intimt forhold til de prinsipper som utgjør forutsetningene for hans oppdrag.

Misjon som kirkeskapende funksjon.

Ved å oppleve kirken på en så personlig måte har vi misjonærer fått en overbevisst oppfatning av *misjonen som en kirkeskapende funksjon*. Om vi — på bakgrunn av det miljø som har fostret oss — var forholdsvis dårlig forberedt for dette, og således lite skikket til å løse vår oppgave i denne funksjon, har virkeligheten, slik den møtte oss på misjonsmarken, vært en langmodig oppdrager, som mer eller mindre vellykket har maktet å forme oss *misjonærer som funksjonærer i denne kirkeskapende prosess*, som foregår der «evangeliet læres rett og sakramentene blir rett forvaltet» (Aug. art. VII. Begrepet «funksjoner» brukes fordi det henspiller på emnet).

Hvis vi i denne sammenheng har lov til å anvende Jesusordet

om at «på frukten skal treet kjennes», vil dette allerede kaste lys over misjonsselskapets funksjon i misjonsarbeidet, sett fra misjonsmarkens synspunkt. Er nemlig resultatet av dette arbeid en kirke, må en kunne trekke den slutning at også utgangspunktet er det. Den kirke som skapes derute, er således ikke misjonsselskapets datterkirke, men kirkens, — og i vårt tilfelle Den norske kirkes. Den åndelige livsprosess som foregår når et nytt kirkesamfunn vokser fram ute på misjonsmarken, et samfunn som stort sett har samme åndelige struktur som sin moderkirke, er en prosess som foregår i kirken, gjennom kirkens livsprinsipp, som er Ånden, og ved Ordet og Sakramentene som forvaltes av kirken. Denne prosess er formidlet ved den funksjon som utøves i moderkirken og som vi kaller misjon — utsendelse. Misjonsselskapet fungerer som institusjon for denne formidlingstjeneste så lenge den pågår, og er således en midlertidig institusjon, mens kirken, både som moderkirke og datterkirke, er av permanent karakter. Som institusjon står misjonsselskapet egentlig utenfor det som i virkeligheten skjer ved denne livsprosess, fordi det i seg selv ikke er kirken, men bare en administrasjonsform for en kirkens livsfunksjon.

Som funksjonær i denne livsrørsle er misjonæren således ikke misjonsselskapets representant i egentlig forstand, men kirkens utsending, noe som gir hans mandat åndelig autoritet. Ut fra datterkirkens synspunkt blir han betraktet som utsending, ikke for en sammenslutning av misjonsvenner i hans hjemland, men for den moderkirke han representerer og som datterkirken skylder sin tilblivelse. Men først og fremst blir han betraktet som tjener i det kirkesamfunn som er blitt til ved den sendetjeneste han står i, en kirke som i realiteten er til stede på misjonsmarken fra den stund evangeliet forkynnes rett og sakramentene forvaltes rett.

Dette er tanker som for oss lutheranere skulle være elementære. Det kan allikevel være nødvendig å minne om de mest elementære kjensgjerninger, da disse som regel også er de mest grunnleggende, samtidig som de har lett for å bli oversett, fordi de synes altfor selvfølgelige.

En må naturligvis være oppmerksom på at slike, rent generelle betraktninger gjør krav på visse modifikasjoner alt etter det forhold som vedkommende misjonsselskap står i til det kirkesamfunn det representerer, idet det kan gjøres gjeldende visse prinsipielle forskjeller mellom de misjonsselskaper som kan identifiseres med sin kirke, og de som står i et friere forhold til sin kirke.

En må videre være oppmerksom på den prinsipielle forskjell som er til stede ved at målsettingen — misjonsoppdragets program — er forskjellig i de forskjellige misjoner. Ved en sterkt forenklet klassifisering er det blitt vanlig å skjelne mellom tre typer misjonsvirksomhet. Den ene typen kan betegnes som evangeliserende, og er representert ved et stort antall entusiastiske misjonærer som gjennom tidene har lagt for dagen stor nidkjærhet i en sporadisk virksomhet for å nå flest mulig med evangeliet uten egentlig å bekymre seg nærmere om resultatet av sitt arbeid, bortsett fra den sjelesørgeriske omsorg de forutsettes å ha for den enkelte som ble vunnet. Den andre typen kan betegnes som sosial-kulturell misjon, en virksomhet som er sprunget fram av velgjørende, menneskevennlig ansvarsbevissthet for å ta seg av dem som ikke har fått del i de sosiale og kulturelle goder som vi — i vår kulturkrets — nyter godt av. Den tredje typen må betegnes som en kirkebyggende virksomhet med et mer eller mindre markert konfesjonelt preg. En slik klassifisering kan forsvares under det forbehold at en med «typer» mener dominerende interesser som mer eller mindre utpreget gjør seg gjeldende i de forskjellige misjonsselskaper, men som ikke utelukker den mulighet at de kan forekomme side om side i det samme misjonsselskap.

Det er for øvrig et trekk som i større eller mindre grad gir seg til kjenne ved all kristen misjon at den virker menighetsdannende, selv i de tilfeller da dette ikke er et uttalt program. Således har misjonsselskaper som kan sies å være typiske representanter for en sosial-kulturell målsetting, gjort den erfaring at de tilhengere som ble vunnet ved deres arbeid på misjonsmarken, ettersøkte det grunnlag som de kunne danne en inn-

født nasjonalkirke på, trass i at en slik konsekvens — ifølge opplegget av misjonsarbeidet — ikke var beregnet. I mangel av et slikt grunnlag, hendte det at andre ble bedt om å overta den kirkeorganisatoriske oppgave på deres felt. Også de misjoner som har sporadisk evangelisasjon på sitt program, opplever den samme konsekvens av sin virksomhet. I hvilken grad de kirkeskapende krefter vil komme til uttrykk i resultatet av misjonens innsats, avhenger av innsatsens kvalitet.

I den aktuelle situasjon, da kravet om dannelsen av innfødte nasjonalkirker gjør seg gjeldende så å si over alt i den fargete verden der kristen misjon har gjort sin innsats, er de misjoner best stillet som allerede på forhånd hadde et klart kirkebyggende program, og således var forberedt på å møte en slik situasjon. For de misjoner som ikke hadde denne målsetting, måtte denne situasjon arte seg mer som en krise, der en på et noe forsinket tidspunkt ble nødt til å ta opp til prinsipiell vurdering de forskjellige spørsmål i forbindelse med hvordan overgangen til et ordnet kirkesamfunn skulle mestres, hvordan dette samfunn skulle konstituere seg og på hvilket grunnlag det skulle bygges.

Som illustrasjon til dette forhold kan anføres den omstendighet at MPF's konferanse på Madagaskar i 1948 samlet seg om et arbeidsprogram som omfattet ikke mindre enn 6 av de kirkekonstituerende spørsmål som 45 år tidligere allerede var behandlet av NMS's konferanse i Madagaskars Innland. MPF representerer som bekjent et evangelisk interkonfesjonelt misjonsselskap som i ganske stor utstrekning har tillatt den enkelte misjonær å drive sitt arbeid i overensstemmelse med det konfesjonelle standpunkt han selv måtte ha, idet de retningslinjer som foreligger i selskapets misjonærinstruks, er av mer almen og praktisk karakter.

Det er en kjent sak at Det norske misjonsselskap — som for øvrig i mange henseender har virket forbilledlig for de misjonsselskaper som senere er dannet her hjemme — helt fra starten av har holdt fast ved en kirkelig linje som virker bestemmende for hele dets innsats. På bakgrunn av den aktuelle situasjon på misjonsmarken har vi lært å sette pris på at dette kirkelige

grunnsyn kom til å sette avgjort preg på utformingen av selskapets retningslinjer. Uten disse retningslinjer ville en ha vært ganske annerledes dårlig forberedt til å møte den situasjon som i dag foreligger. Med disse retningslinjer kunne allerede pionerene ta fatt på sin oppgave på misjonsmarken med det mål for øye å legge grunnen til den innfødte nasjonalkirke som i vår tid er blitt, eller holder på å bli, en virkelighet.

Det kan i dag være grunn til å understreke at NMS's grunnleggere kom fram til disse prinsipper etter intens diskusjon der syn sto mot syn. Historien har altså felt den dom at de medlemmer av selskapets styre som — den gang grunnreglene ble utformet — representerte et objektivt, kirkelig syn, var mest i overensstemmelse med oppdragets art. Det som da var utgangspunktet for diskusjonen, nemlig selskapets forhold til Den norske kirke, har altså vist seg å være av så vidtrekkende betydning for hele selskapets framtid, at det ved å klarlegges — så langt det lot seg gjøre — dannet et naturlig grunnlag for utformingen av en klar kirkebyggende og konfesjonelt markert målsetting også for selskapets innsats ute på misjonsmarken.

Kunnskapsgrunnlaget — en nødvendighet.

Med en viss rett kan det i dag sies at misjon her hjemme populært blir oppfattet som evangelisasjon og barmhjertighetsarbeid, mens dens kirkebyggende preg er kommet i bakgrunnen. Dette forhold synes å skyldes den kirkelige situasjon her hjemme, der misjonsforkynnelsen til overmål har søkt å tilpasse seg de subjektivistiske anskuelser som så følelig gjør seg gjeldende i *misjonsmiljøet*, og der mangelen på en avklart menighetsbevissthet ikke nettopp disponerer for en dypere forståelse av en menighetsdannende innsats. Overensstemmende med virkeligheten burde forståelsen av misjonsarbeidets kirkebyggende karakter være langt mer dominerende, da norsk luthersk misjon i stor utstrekning er preget av dette i sitt virke på de respektive misjonsmarker, en kjensgjerning som ikke innskrenker seg til bare å gjelde NMS. Selvfølgelig er en rett forkynnelse av evan-

geliet hovedsaken i luthersk innsats på misjonsmarken. Enhver ansvarsbevisst misjonær vet at dette er hans egentlige oppdrag. Men det som skjer når evangeliet forkynnes rett, er at det skapes kirke, hva som også skjer når det øves barmhjertighet i evangelisk ånd og på evangelisk grunn. Når vi fremhever misjonsarbeidets kirkebyggende karakter, er det fordi vi vil understreke hva som skjer der evangeliet forkynnes rett, og der kristen barmhjertighet øves.

Det synes videre i misjonskretser her hjemme å være en temmelig utbredt oppfatning at arbeidet ute på misjonsmarken i stor utstrekning er preget av vekkelse, en oppfatning som vel noen hver av oss med vår misjonsforkynnelse her hjemme har bidratt til å skape. Denne oppfatning gjelder naturligvis i første rekke Madagaskar. Men det synes også å kunne spores en tendens til å gjøre denne oppfatning gjeldende for misjonsmarken i sin alminnelighet, slik at vekkelse nærmest betraktes som en vanlig foreteelse på misjonsmarken. Det er naturlig at dette moment tiltrekker seg en særlig oppmerksomhet i kretser som er sterkt orientert i retning av vekkelse. Like forståelig er det at misjonsforkynnelsen blir sterkt preget av dette i tider da vekkelse er en faktisk foreteelse på misjonsmarken.

Misjonsfolket her hjemme har rettmessig krav på å bli orientert om de livsytringer som gir seg til kjenne i menighetslivet på misjonsmarken. Derfor er det vår plikt i vår misjonsforkynnelse her hjemme å gi vekkelsen den plass som tilkommer den i overensstemmelse med de forhold som faktisk foreligger på dette punkt. Derved vil vi også kunne bidra til å korrigere eventuelle feiloppfatninger som måtte gjøre seg gjeldende. En saklig framstilling nettopp av vekkelsen vil måtte tjene til å fremheve misjonsarbeidets menighetsdannende og kirkeskapende betydning som en nødvendig forutsetning for de åndelige livsytringer som gir seg til kjenne i en sunn, evangelisk vekkelse.

Vi må da for det første pointere at det er temmelig enestående at en misjonsmark får oppleve en slik åndelig folkebevegelse som tilfellet har vært på Madagaskar. Vi må videre understreke at vekkelse er det som minst har preget det virke vi som misjo-

nærer har stått i der ute, en bekjennelse som de fleste av oss kan tilstemme, selv om vi har vært på Madagaskar. Hvis vi så har opplevd vekkelse i det distrikt vi hadde vårt arbeid, møtte den oss som en høyst uvanlig foreteelse som vi måtte oppfatte som et Guds anerkjennende smil over en grå hverdag som i høy grad var preget av alt det slit og mas som må til for å bygge Guds menighet. Endelig har vi kunnet konstatere — og det er det viktigste i vår sammenheng — at vekkelsens evangeliske kvalitet nøye avhang av hvor grundig det kirkebyggende arbeid var utført i det område der vekkelsen fant sted, et forhold som tydelig har kunnet registreres i de forskjellige vekkelsesbevegelser som har gått over Madagaskar.

Vi må således insistere på det forhold at kristen vekkelse bare kan finne sted i kirken, ikke utenfor, fordi kirken forvalter det budskap fra Gud som kan skape åndelig liv i evangelisk forstand. Kirken kan derved karakteriseres som aksjonsområdet for Guds Ånds gjerning. Det som skjer under vekkelsen, er nemlig at Guds ord får ny og personlig aktualitet, idet Ordet, som rent kunnskapsmessig — og vanemessig — var tilegnet, ved Åndens gjerning blir gjort levende og begynner å tale til samvittigheten. Derved skapes syndserkjennelse og trang etter evangeliets trøst med kraft til et nytt liv. All annen vekkelse kan nok være religiøs, men neppe kristen.

Det må derfor betraktes som en nødvendig forutsetning for kristen vekkelse at det allerede på forhånd eksisterer et erkjennelsesgrunnlag som er opparbeidet gjennom en systematisk kristendomsundervisning og en klar evangelieforkynnelse. Og her er det særlig grunn til å understreke betydningen av kristendomsundervisningen som det absolutt primære, idet en fruktbar evangelieforkynnelse heller ikke kan tenkes mulig uten den åndelige reseptivitet for budskapet som bare kan oppnås gjennom en rent praktisk kunnskapsmessig tilegnelse av det kristne tankeinnhold. Og dermed kommer vi — også ut fra synspunktet vekkelse — til den institusjon som på misjonsmarken må betraktes som en av grunnpillarene i det kirkebyggende arbeid, nemlig kirkens katekumenat og dets forlengelse i menighetsundervisningen.

Når vi i luthersk misjon betrakter Martin Luthers lille katekisme som et praktisk, pedagogisk tilrettelagt konsentrat av det evangeliske trosinnhold med like stor aktualitet på misjonsmarken i dag som i Luthers hjemland på reformasjonstiden, og vi insisterer på et program som foruten katekismen omfatter innføring i frelseshistorien og utenatføring av bibelsteder og lutherske kjernesalmer som minimumskrav i kristendomskunnskap, er dette uttrykk for den overbevisning at det kirkebyggende arbeid som er vårt oppdrag, ikke kan grunnes på individuelle, subjektive refleksjoner og reaksjoner, men på et objektivt bekjennelsesgrunnlag, basert på Guds ord. Det er videre uttrykk for det syn at dette bekjennelsesgrunnlag må innarbeides systematisk ved praktisk undervisning for å kunne danne grobunn for det åndsliv som er resultatet av Guds Ånds gjerning i menigheten.

Det er dette grunnsynet som gir oss frimodighet i tjenesten, ikke minst når vanskelighetene setter inn, når menighetslivet synes å ha nådd bunnen av bølgedalen og det store frafallet melder seg. Hvis vi i slike tider skulle grunne vår frimodighet på de synbare resultater, ville vi allerede i første omgang bli slått ut, en erfaring som misjonæren bittert får gjøre inntil han — med profeten — lærer å holde seg til det enkle faktum som lyder: «Således skal mitt ord være, som går ut av min munn: det skal ikke vende tomt tilbake til meg, men det skal gjøre det jeg vil, og lykkelig utføre det som jeg sender det til.»

Det er en erfaring som stadig gjentar seg på alle misjonsmarker at når frafalne vender tilbake til kirken, viser det seg å være et eller annet moment i den kristendomskunnskap de engang tilegnet seg, som vekket deres erkjennelse og førte dem tilbake. Slike individuelle «vekkelser», så vel som de kollektive bevegelser, understreker betydningen av tilegnelsen av kristendomskunnskap som det absolutt grunnleggende.

Selv om jeg personlig nok hadde lært å vurdere betydningen av dette forhold allerede på forhånd, lærte jeg det på nytt ved å oppleve vekkelsen i mitt eget distrikt i årene 1946—48. På grunnlag av de erfaringer jeg da gjorde, må jeg erklære meg enig med min innfødte medarbeider der ute som uttrykte seg

slik: «Vekkelse i et folk som ikke har de nødvendige kristendoms-kunnskaper, kan sammenlignes med det å slå gnister med flintsten uten å ha ved som det kan ta fyr i. Da blir det bare med gnistene og svielukten. Det blir i hvert fall ingen ild til å varme seg ved og til å lage mat med.»

Vekkelse er for øvrig en forbigående foreteelse som — når den inntreffer — veksler i virkning og intensitet inntil den ebber ut. Den er derfor ikke noe som vi kan ta sikte på som et naturlig mål for et misjonsarbeid. Vekkelse er i det hele noe vi ikke kan bestemme over. I vekkelsens spor viser det seg dessuten ofte å følge unormale tilstander som trenger å bli korrigert av en nøktern åndelig modenhet som bare et normalt menighetsliv kan frembringe. Det bør derfor — nettopp i denne sammenheng — understrekes at det som imidlertid blir stående, også etter at vekkelsen er stilnet av, er det menighetsliv som alt kirkebyggende arbeid må ta sikte på. Det ideelle for en vekkelse er at dens fornyende impuls blir absorbert av et normalt menighetsliv, noe som synes å ha funnet sted særlig under den siste vekkelsen på Madagaskar. Men dette forutsetter et ordnet og forholdsvis modent menighetsliv.